

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER

FULLETEN

EFSANE

SBD NOTLARI

2. ÖĞRENME ALANI

EVİMİZ DÜNYA

Konu Özetleri

SBD Bilgi

Kavram Kartları

Kazanım Odaklı

HAZIRLAYAN

Muammer ASLAN

KÜRESELLEŞME NEDİR?

2. ÖĞRENME ALANI · EVİMİZ DÜNYA

7. SINIF

7.2.1 KÜRESELLEŞMENİN İNSAN VE TOPLUM HAYATINA ETKİSİ

Öğrenme çıktısı: Küreselleşmenin insan ve toplum hayatına etkisini **çözümleyebileceksiniz**. Anahtar kavramlar: **küreselleşme, ekonomi, ihracat, e-ticaret, Orta Koridor, iletişim sistemleri, kültürel miras, popüler kültür, salgın, çevre sorunları, sürdürülebilirlik, Yeşil Vatan, millî ve manevi değerler.**

Görsel 2.1 · Aylar süren yolculuk birkaç saate indi

Görsel 2.2 · Dünyanın öbür ucuna saniyede 'merhaba'

Görsel 2.3 · Yeni lezzetler, farklı kültürler

Görsel 2.4 · Bir aşı dünyayı kurtarır, bir hastalık her yere yayılır

KÜRESELLEŞME NEDİR?

Dünyanın **ekonomik, kültürel ve siyasi** olarak birbirine daha bağlı hâle gelmesi süreci. Yalnız bireyleri değil **toplumları** da etkiler; en belirgin görüldüğü alanlar: **ekonomi, ulaşım, iletişim, kültür, sağlık, çevre**. Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle bireyler ve ülkeler arasındaki etkileşim arttı, ekonomik-kültürel ilişkiler güçlendi.

Olumsuz yönleri: yerel kültürlerin zayıflaması, salgın hastalıkların hızla yayılması, çevre sorunlarının artması, zenginliğin adil paylaşılması, yerel işletmelerin zor durumda kalması.

Görsel 2.5 · Uzaktan eğitim

KEŞFEDELİM · KAĞAN VE COVID-19 SALGINI

Çin'de ortaya çıkan salgın kısa sürede dünyaya yayıldı; Kağan uzaktan eğitimle derslere devam etti, Sağlık Bakanlığı'nın **resmî kaynaklarını** takip etti. **Çıkarımlar:** 1. Ülkeler arası **ulaşımın** hızlı olması → hastalık kısa sürede yayıldı · 2. **İletişim** teknolojisi → ülkeler araştırma sonuçlarını paylaşarak ortak çözüm geliştirdi · 3. Bir ülkede başlayan salgın diğer ülkelerde **ticaret, eğitim, turizm** alanlarını olumsuz etkiledi · 4. Kısıtlamalar ve karantina → **sosyal hayat** zorlaştı · 5. Salgında **yüz yüze iletişim** zayıfladı, yerini teknoloji aldı.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Küreselleşme nedir? Etkilediği alanlar?" · Salgın örneğinden "küreselleşmenin hangi yönü?" (hızlı yayılma → olumsuz; ortak aşı çalışması → olumlu). "Küreselleşmenin olumsuz etkileri ve çözüm önerileri?"

KAVRAMLAR

Küreselleşme: Dünyanın ekonomik, kültürel, siyasi bütünleşmesi.

Yerel kültür: Bir bölgeye özgü kültür.

Karantina: Bulaşmayı önlemek için ayırma.

Resmî kaynak: Devlet kurumlarının açıklamaları.

Etkileşim: Karşılıklı etkileme.

Salgın: Hastalığın hızla yayılması.

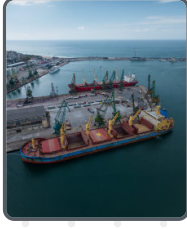
Uzaktan eğitim: Çevrim içi ders.

Kısıtlama: Sınırlama.

7.2.1 EKONOMİ, ULAŞIM VE İLETİŞİM

Görsel 2.6 · Küreselleşme (temsili)

Görsel 2.7 · Ticaret · liman

EKONOMİ

Sanayi İnkılabı öncesinde ulaşım-iletişim sınırlıydı; ticaret çoğunlukla ülke sınırları içindeydi. Hızlı trenler, dev kargo gemileri, uçaklar + genel ağ, akıllı telefon, uydu → ticaret **dünya çapında**; farklı ülkelerde üretilen ürünlere kolay ulaşım; **uluslararası şirketlerin** sayısı arttı. Sorunlar: zenginliğin **adil paylaşılmaması**, küçük yerel işletmelerin zorlanması.

Grafik 2.1 · Türkiye ihracatı: 2015-2025 arasında genel olarak **arttı**; **2020'de düşüş** → COVID-19 salgını, sınırların kapanması, üretim ve ulaşımın durması. Artışın nedenleri: ulaşım-iletişim gelişimi, e-ticaret, yeni pazarlar, üretim kapasitesi.

ULAŞIM

Geçmişte az yük taşıyan yavaş araçlarla uzun yolculuklar; Sanayi İnkılabı sonrası **daha fazla kapasiteli ve hızlı** taşıtlar → iş ve turizm seyahatleri arttı → bireyler ve toplumlar arası etkileşim. **Orta Koridor (Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Koridoru):** Çin'in doğusundan Kazakistan, Hazar Denizi, Azerbaycan ve Gürcistan üzerinden **Türkiye'ye**, oradan **Avrupa'ya** uzanır; demir yolu ticaret hacmi potansiyeli **75 milyar dolar**. Türkiye'ye katkısı: ticaret, lojistik, yatırım, istihdam, **Avrasya ticaretinin merkezi** olma; ülkeler arası iş birliğini artırır.

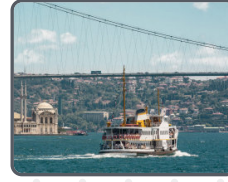
Görsel 2.9 · Orta Koridor hattı

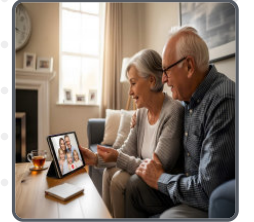
Uçak

Hızlı tren

Görsel 2.8 · Deniz ulaşımı

Görsel 2.10 · Görüntülü görüşme

İLETİŞİM SİSTEMLERİ

Genel ağ ve mobil cihazlar → bilgiye ulaşmak kolaylaştı, bilgi hızla yayıldı, yaşam biçimleri değişti; görüntülü-sesli iletişimle ekonomik ilişkiler hızlandı, uzaktakilerle canlı görüşme. Günlük kolaylıklar: trafikte **alternatif yol** uygulamaları, dünyadaki olaylara anında erişim, **e-ticaret** ile başka ülkelerden alışveriş, çevrim içi eğitim ve sağlık. **Grafik 2.2:** e-ticaretin toplam ticaretteki payı 2021-2025'te **%17'den %22'ye** yükseldi → alışveriş alışkanlıkları dijitalleşiyor; genel ağ ve iletişim teknolojileri e-ticaretin payını artırdı.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** Grafik yorumu: "2020'deki ihracat düşüşünün nedeni?" → salgın. "Orta Koridor hangi ülkelerden geçer, Türkiye'ye katkısı?" · "E-ticaret payının artması neyi gösterir?" · "Sanayi İnkılabı ticareti nasıl etkiledi?"

KAVRAMLAR

Sanayi İnkılabı: Makineli üretime geçiş (18. yy).

Uluslararası şirket: Birçok ülkede faaliyet gösteren şirket.

Trans-Hazar: Hazar Denizi üzerinden geçen.

E-ticaret: Genel ağ üzerinden alışveriş.

Ticaret hacmi: Alım-satımın toplam değeri.

İhracat: Yurt dışına mal satma.

Orta Koridor: Çin-Türkiye-Avrupa ticaret hattı.

Lojistik: Taşıma ve depolama hizmetleri.

Uydu: Dünya çevresinde dönen iletişim aracı.

7.2.1 KÜLTÜR, SAĞLIK VE ÇEVRE

Görsel 2.11 · Bazı kültürel öğelerimiz

KÜLTÜR

İnsanlar **somut ve somut olmayan** kültürel miras öğeleri oluşturdu; küreselleşmeyle bu öğeler başka ülkelere taşındı → bazı toplumlarda **kültürel çeşitlilik** arttı ama yerel kültürler **yok olma tehlikesiyle** karşılaştı. Bir kültürün kıyafet, yemek, müzik, eğlence öğeleri başka kültüre yerleşebilir → **popüler kültür** kaynaklı değişim. Ana dile çok fazla yabancı sözcük girmesi millî dillerin **bozulmasına** yol açabilir → başka kültürleri tanımak kadar **millî kültüre sahip çıkmak** da önemli. Kahve: ithal çekirdekler Türk üreticilerin elinde **dünya markasına** dönüştü (Türk kahvesi).

SAĞLIK

Bilim ve teknolojiyle teşhis-tedavi kolaylaştı, başka ülkelerde tedavi imkânı arttı. Ancak hastalıkların yayılması hızlandı → **COVID-19** en somut örnek. **TİKA** (Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı) Senegal Toub'a'da **Ndamatou Halk Sağlığı Merkezi** acil servisini tıbbi cihazlarla donattı (yılda ~25 bin kişiye hizmet) → sağlıkta uluslararası **iş birliği** dünya toplumlarının sağlığını, dayanışmayı ve Türkiye'nin itibarını güçlendirir.

Görsel 2.12 · TİKA tıbbi ekipman desteği

Görsel 2.13 · Çevre sorunları

ÇEVRE SORUNLARI

Küreselleşmeyle artan **üretim, tüketim ve ulaşım** → doğal kaynakların yoğun kullanımı → **karbon salınımı**, doğal yaşam alanlarının tahribi, kirlilik, bilinçsiz kaynak kullanımı. Sorunlar yerel olmaktan çıkıp **küreselleşti**: **iklim krizi, küresel ısınma, biyolojik çeşitlilik kaybı, ormansızlaşma, erozyon, atıklar, su kirliliği** → tüm dünyayı ilgilendiren, ortak dayanışma ve acil çözüm gerektiren sorumluluk.

Çözüm: uluslararası dayanışma şart ama başlangıç noktası bireyin kendi yaşam alanı → "**yerelden evrensele**": kaynakların doğru kullanıldığı **bilinçli üretim**, ihtiyaç kadar alan **bilinçli tüketim, israfı** önleme.

Görsel 2.14 · Yeşil Vatan Projesi

YEŞİL VATAN · BENİM OKULUM GELECEĞE ÇARE

MEB'in tüm bölgelerde çevre ve **sürdürülebilirlik** etkinlikleri; "Yeşil Vatan Tematik Takvimi" rehberi; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin "**köklerden geleceğe**" şiarı; "**Yeşil Vatan'ı korumak, vatanı korumaktır!**" Okulun ilk günü film ve **fidan** hediyesi; yıl boyu eğitim, şenlik, atölye ve saha çalışmaları.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Küreselleşmenin kültüre olumlu ve olumsuz etkisi?" · "TİKA'nın Senegal projesi neyi gösterir?" → sağlıkta iş birliği. "Küresel çevre sorunlarına dört örnek?" · "Yerelden evrensele ilkesi ne demektir?" · "Çevre sorunlarını azaltmanın temel yolları?"

KAVRAMLAR

Somut kültürel miras: Yapı, eşya gibi elle tutulur miras.

Popüler kültür: Geçici, yaygın gündelik kültür.

Karbon salınımı: Atmosfere karbondioksit bırakılması.

Biyolojik çeşitlilik: Canlı türlerinin zenginliği.

İsraf: Gereksiz harcama.

Somut olmayan miras: Gelenek, müzik, el sanatı gibi miras.

TİKA: Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı.

İklim krizi: İklimin tehlikeli biçimde değişmesi.

Sürdürülebilirlik: Kaynakları gelecek nesillere aktararak kullanma.

Yeşil Vatan: Ormanlarımız; MEB çevre projesi.

7.2.1 MİLLÎ VE MANEVİ DEĞERLERİ KORUMAK

Görsel 2.15 · Küreselleşme ve sosyal etkileşim

Görsel 2.16 · Türkiye Kültür Yolu Festivali

KÜRESELLEŞMENİN OLUMSUZ ETKİLERİNDEN KORUNMAK

Farklı coğrafyalardaki insanlar ekonomik, kültürel, sosyal açıdan birbirini etkiler → bazı yerel kültürler olumsuz etkilenir: **konuşma dilinde bozulma**, **hazır gıda** tüketiminin artması, **aşırı ve gereksiz alışveriş**, popüler kültürle yaygınlaşan müzik-eğlence türleri. Küreselleşmenin imkânlarından yararlanırken **bilinçli tercihler** yapmak gerekir.

Özgürlük ve sorumluluk: özgürlük bireyin kendi kararını vermesidir; ancak **sorumlulukla** anlam kazanır. Bireyler dilini, kültürünü, millî-manevi değerlerini **koruma sorumluluğu** taşır: medya içeriklerini **eleştirel** seçmek, tüketimde bilinçli olmak, kültürel değerlere sahip çıkmak.

Kültür Yolu Festivali: geleneksel el sanatları, köklü tarih, millî musiki ve kültürel zenginlikler; modern **dijital sergiler**, **konserler**, **tiyatrolar**la geniş kitlelere ulaşır; gençler kültürel kimliklerini tanır ve sahiplenir → değerleri korumak, zengin kültürü modern ve kapsayıcı platformlarla günümüze taşımaktır.

ALAN	OLUMLU ETKİ	OLUMSUZ ETKİ
Ekonomi	Dünya çapında ticaret, ürün çeşitliliği, ihracat, yatırım, istihdam	Adaletsiz paylaşım, yerel işletmelerin zorlanması, krizlerin yayılması
Ulaşım-iletişim	Hızlı seyahat, anında haberleşme, e-ticaret, çevrim içi eğitim	Salgınların hızlı yayılması, bilgi kirliliği, teknoloji bağımlılığı
Kültür	Farklı kültürleri tanıma, kültürel çeşitlilik, kültür ihracı	Yerel kültürlerin zayıflaması, dilin bozulması, popüler kültür
Sağlık	Teşhis-tedavide gelişme, uluslararası iş birliği (TİKA), aşı paylaşımı	Hastalıkların tüm dünyaya hızla yayılması
Çevre	Küresel farkındalık, ortak çevre anlaşmaları	Karbon salınımı, iklim krizi, kirlilik, kaynak tüketimi

KAVRAM HARİTASI · KÜRESELLEŞMENİN ETKİLERİ

İnsan üzerindeki etkisi: tüketim alışkanlıklarının değişmesi, dijital iletişim, uzaktan çalışma, farklı kültürleri tanıma, yabancı sözcük kullanımı · **Toplum üzerindeki etkisi:** ticaret hacminin artması, kültürel etkileşim, çevre sorunlarının yaygınlaşması, ulaşım-iletişim ağlarının gelişmesi, salgınların hızlı yayılması

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Millî ve manevi değerleri korumak için neler yapılmalı?" · "Özgürlük ile sorumluluk ilişkisi?" · "Kültür Yolu Festivali hangi amaca hizmet eder?" · Alan-etki tablosu: bir örnek verilip olumlu/olumsuz ve hangi alan sorulur.

KAVRAMLAR

Millî değerler: Bir milletin ortak değerleri (dil, bayrak, tarih).

Bilinçli tüketim: İhtiyaç kadar, düşünerek alışveriş.

Özgürlük: Kendi kararını verebilme.

Kültürel kimlik: Bireyin kültürüyle tanımlanması.

Hazır gıda: Fabrikada işlenmiş yiyecek.

Manevi değerler: İnanç, ahlak, gelenek gibi soyut değerler.

Eleştirel düşünme: Bilgiyi sorgulayarak değerlendirme.

Kültür Yolu Festivali: Kültürel mirası tanıtan ulusal etkinlik.

Kapsayıcı: Herkesi içine alan.

TEST

MİNİ TEST

5 soru • yeni nesil • önerilen süre 8 dakika

Doğru: ___ / 5

1 Dünyanın ekonomik, kültürel ve siyasi olarak birbirine daha bağlı hâle gelmesi sürecine verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanayileşme B) Küreselleşme
C) Kentleşme D) Dijitalleşme

2 Çin'in doğusundan Kazakistan, Hazar Denizi, Azerbaycan ve Gürcistan üzerinden Türkiye'ye, oradan Avrupa'ya uzanan ticaret hattı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İpek Yolu B) Orta Koridor
C) Kral Yolu D) Baharat Yolu

3 Bir ülkede ortaya çıkan COVID-19 salgını ulaşımın hızlı olması nedeniyle kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır.

Bu durum küreselleşmenin hangi alandaki olumsuz etkisine örnektir?

- A) Kültür B) Sağlık
C) Eğitim D) Ulaşım altyapısı

4 • İklim krizi • Biyolojik çeşitlilik kaybı • Su kirliliği

Bu sorunlar için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yalnızca gelişmiş ülkeleri ilgilendirir. B) Küresel nitelikli olup ortak dayanışmayla çözülebilir.
C) Tek bir ülkenin kararıyla çözülebilir. D) Küreselleşmeyle ilgisi yoktur.

5 Konuşma dilinde bozulmalar, hazır gıda tüketiminin artması ve aşırı alışveriş gibi sorunlara karşı bireylerin bilinçli tercihler yapması ve kültürel değerlerine sahip çıkması beklenir.

Bu anlayış aşağıdakilerden hangisini korumaya yöneliktir?

- A) Uluslararası şirketleri B) Millî ve manevi değerleri
C) E-ticaret hacmini D) Ulaşım koridorlarını

SORU	CEVAP	KISA ÇÖZÜM
1. Soru	B	Tanım küreselleşmeye aittir.
2. Soru	B	Trans-Hazar hattı Orta Koridor'dur.
3. Soru	B	Salgının yayılması sağlık alanındaki olumsuz etkidir.
4. Soru	B	Küresel çevre sorunları ortak dayanışma gerektirir.
5. Soru	B	Bilinçli tercihler millî ve manevi değerleri korur.

7.2.2 BÖLGESEL VE KÜRESEL SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE ÜLKEMİZİN ROLÜ

Öğrenme çıktısı: Bölgesel ve küresel sorunların çözümünde ülkemizin rolünü **yorumlayabileceksiniz**. Anahtar kavramlar: **kültürel iş birliği, Türk Devletleri Teşkilatı, Ortak Türk Alfabesi, barış, ara buluculuk, göç, mülteci, iklim krizi, insani yardım, TİKA, AFAD, Türk Kızılay, girişimci ve insani dış politika.**

Harita 2.2 · Türkiye ve kara sınırı komşuları

KOMŞU	KÜLTÜREL İŞ BİRLİĞİ ÖRNEĞİ
Yunanistan	Türk ve Yunan sanatçılar birlikte "Romeo ve Juliet" tiyatrosunu sahneledi → sanat
Ermenistan	Türk ve Ermeni millî takımları uluslararası turnuvalarda resmî futbol maçları yaptı → spor
Azerbaycan	Ortak alfabe çalışmaları, Karabağ'da hastane donanımı (TİKA), ortak festival ve eğitim projeleri
Bulgaristan · Gürcistan	Kültür günleri, öğrenci değişimi, ortak kazı ve restorasyon çalışmaları, ticaret fuarları
Irak · İran · Suriye	Kültürel mirasın korunması, eğitim (Maarif okulları), sağlık ve insani yardım, sınır ticareti

TÜRK DÜNYASIYLA İŞ BİRLİĞİ

Türk Devletleri Teşkilatı toplantılarında **34 harfli "Ortak Türk Alfabesi"** oy birliğiyle kabul edildi. Ortak alfabe, **arkeolojik kazılar** ve soydaşlara yönelik **sosyal yardımların** temel amacı: Türk dünyası arasında **dil ve kültür birliğini** güçlendirmek, ortak tarihî mirası korumak, dayanışmayı artırmak.

Görsel 2.17 · Yangınla mücadele

KEŞFEDELİM · EREN VE ORMAN YANGINI

Piknikçilerin söndürmeden bıraktığı ateş yangına dönüştü; Eren ve annesi yetkililere haber verdi, insanlar **iş birliğiyle** su, toprak ve dallarla müdahale etti; itfaiye, orman ekipleri, **AFAD** geldi; Türkiye başka ülkelerden **yangın söndürme uçağı** aldı, **Azerbaycan** ekipleri Türk ekipleriyle çalıştı. **Değerler:** yardımlaşma, dayanışma, sorumluluk, iş birliği. **Benzerlik:** insanlar gibi devletler de savaş, afet gibi **uluslararası sorunlarda** dayanışma içinde olmalıdır.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Türkiye'nin kara komşuları hangileridir?" (8 komşu). "Ortak Türk Alfabesi kaç harflidir, amacı nedir?" · Orman yangını örneğinden "hangi değerler?" ve "devletler arası iş birliğiyle benzerliği?"

KAVRAMLAR

Kara sınırı komşusu: Türkiye ile kara sınırı olan ülke.

Türk Devletleri Teşkilatı: Türk devletlerinin iş birliği örgütü.

Kültürel iş birliği: Ülkelerin kültür alanında ortak çalışması.

Ortak Türk Alfabesi: 34 harfli ortak Latin alfabesi.

7.2.2 YURT DIŞI YARDIMLAR, BARIŞ VE ARA BULUCULUK

ÜLKE	TÜRKİYE'NİN YARDIMI	ALAN
Karabağ (Azerbaycan)	TİKA iş birliğiyle Ağdam ve Zengilan'daki modüler prefabrik hastanelerin donanımı; acil tıbbi müdahale	Sağlık
Kuzey Makedonya	Türkiye Maarif Vakfı'nın Uluslararası Kalkandelen Maarif Okulu (Üsküp, 1.200 öğrenci; anaokulundan liseye)	Eğitim
Kolombiya	Türk yazarların İspanyolcaya çevrilmiş eserleri Bogota'da mobil kütüphaneye buluştu (~5.000 kişi) → gönül köprüsü	Kültür
Somali	Türkiye'nin yaptırdığı tam teşekküllü Eğitim ve Araştırma Hastanesi ; sağlık personeli bölge insanını eğitiyor	Sağlık

Türkiye'nin ihtiyaç sahibi ülkelere yardım eli uzatması dünya barışı için önemlidir: yoksulluk ve umutsuzluk çatışmayı besler; yardım **güven, dostluk ve istikrar** oluşturur. **Özdeyişler:** "Yurtta sulh, cihanda sulh." (Atatürk) · "**Barış, hükümlerin en güzelidir.**" → vurgulanan değer: **barış**, dayanışma, insanlık.

Görsel 2.18 · Barış içinde yaşamak

Görsel 2.19-2.20 · Savaş

BARIŞ VE SAVAŞ

Barış: insanların ve toplumların karşılıklı **saygı, güven ve anlayış** içinde çatışmadan bir arada yaşayabilmesi; bölgesel ve küresel sorunların çözümünde en önemli unsurlardan biri. Dünya barışı için: ülkeler arası **dostça ilişkiler**, sorunların **uzlaşmayla** çözülmesi, farklılıklara anlayış, **uluslararası hukuka** uyma, bireylerin sorumlu davranışları.

Savaş: can ve mal güvenliğini tehdit eden, toplum düzenini bozan, büyük yıkımlara yol açan olay → sorunlar **barışçıl yollarla** çözülmeli; barış, dayanışma ve ortak değerler etrafında kenetlenme savaşları engeller.

TÜRKİYE'NİN JEOPOLİTİK KONUMU VE DIŞ POLİTİKASI

Türkiye, bulunduğu coğrafyanın ve dünyanın daha güvenli olması için **girişimci ve insani dış politika** izler: mazlumlara yardım, sorunlara çözüm, çatışmaların sona ermesi için **ara buluculuk**. **Ara bulucu ülke (2025):** Rusya-Ukrayna Savaşı'nda taraflarla iletişim kurabilen nadir ülkelerden; **Gazze** ateşkes sürecinde rol; Etiyopya-Somali, Sudan-BAE sorunlarında, Bosna Hersek'ten Filipinler'e ara buluculuk; taraflara **ev sahipliği** → barışa verilen önemin ve insanlık değerlerine saygının göstergesi.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** Yardım örneği verilir "hangi alanda?" (Maarif okulu → eğitim; Somali hastanesi → sağlık). "Yurtta sulh, cihanda sulh hangi değeri vurgular?" · "Ara buluculuk nedir? Türkiye hangi krizlerde ara bulucu oldu?" · "Dünya barışı için neler gerekir?"

KAVRAMLAR

TİKA: Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı.

Maarif Vakfı: Yurt dışında Türk okulları açan vakıf.

Barış: Saygı ve güven içinde çatışmasız yaşam.

Uzlaşma: Ortak noktada anlaşma.

Uluslararası hukuk: Devletler arası ilişkileri düzenleyen kurallar.

Jeopolitik konum: Coğrafi konumun siyasi önemi.

Girişimci dış politika: Sorunlara aktif çözüm üreten dış politika.

Ara buluculuk: Anlaşmazlıkta tarafları uzlaştırma.

Ateşkes: Çatışmanın durdurulması.

Mazlum: Zulme uğramış.

GÖÇ, MÜLTECİLER VE İKLİM KRİZİ

2. ÖĞRENME ALANI · EVİMİZ DÜNYA

7. SINIF

7.2.2 GÖÇ, MÜLTECİLER VE İKLİM KRİZİ

Görsel 2.20 · Göç

Görsel 2.21 · Mülteci kampı

GÖÇ

İnsanların **güvenli bir ortamda** yaşamak veya ekonomik nedenlerle **daha iyi yaşam koşulları** için yaşadıkları yerden başka yere taşınması. Göç edenlerin topluma **uyumu** ve toplumun onları anlayışla karşılaması önemli; dayanışma birlik ve beraberliği korur. Türkiye'de yasal olarak bulunan yabancı sayısı **3 milyon 611 bin**: çoğu **geçici koruma** altındaki Suriyeliler, uluslararası koruma talep edenler, çalışma-ikamet izinliler. Türkiye göçü yalnız güvenlik değil **insan hakları, aile bütünlüğü ve toplumsal uyum** çerçevesinde **bütüncül** yönetir; düzensiz göçle mücadele eder.

Ahıska Türkleri: Göç İdaresi Başkanlığı Bitlis'te **TOKİ konutları**; tarım, sanayi, hayvancılık ve istihdam planlaması; eğitim, sağlık, sosyal hizmetlere erişim → soydaşların **tam uyumu**.

MÜLTECİLER

Savaş, çatışma veya baskı nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanlar; temel ihtiyaçlarını karşılamakta bile zorlanır. Ülkeler ve uluslararası kuruluşlar **yardımlaşma ve insan haklarına saygı** anlayışıyla destek olur. Türkiye krizlerde **güvenli liman**: iki milyonun üstündeki Suriyeli sığınmacıya **eğitim, sağlık, barınma, istihdam** desteği; beş kıtada insani ve kalkınma yardımlarıyla millî gelirine oranla **dünyanın en cömert ülkesi**. Suriyeli Ahmet'in annesinin veda mektubu → **minnettarlık, sevgi, güven** duyguları.

KÜRESEL İKLİM KRİZİ

Fosil yakıt kullanımı, ormanların kesilmesi ve sanayileşmeyle atmosfere fazla **sera gazı** salınması → sıcaklık artışı, kuraklık, sel ve afetlerin çoğalması; tek ülkeyi değil **tüm dünyayı** etkiler → tüm ülke ve toplumların **birlikte hareket etmesi**, ortak sorumluluk bilinci şart. **Türkiye'nin hedefleri:** "Yeşil Dönüşüm Vizyonu" ve "2053 Sıfır Emisyon Hedefi"; BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi **COP31** dönem başkanlığı; Akdeniz, Pasifik ve Afrika'nın ihtiyaçlarına öncelik. "Dünya ortak evimizdir, gideceğimiz başka bir yer yoktur."

Görsel 2.22 · Afet sonrası uluslararası yardım (Türk Kızılay)

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Göç ile mülteci arasındaki fark?" → mülteci savaş/baskı nedeniyle zorunlu. "Türkiye göçü hangi çerçevede yönetir?" · "İklim krizinin nedenleri ve sonuçları?" · "Türkiye'nin iklim hedefleri?" → 2053 sıfır emisyon, COP31. "Ortak sorumluluk bilinci neden önemli?"

KAVRAMLAR

Göç: Yaşam yerini değiştirme.

Düzensiz göç: Yasal yolla olmayan göç.

Mülteci: Savaş veya baskıdan kaçan sığınmacı.

Sera gazı: Isıyı tutan atmosfer gazları.

COP31: BM iklim konferansının 31. toplantısı.

Geçici koruma: Toplu sığınanlara verilen koruma statüsü.

Toplumsal uyum: Göçmenlerin topluma entegrasyonu.

Sığınmacı: Başka ülkeye sığınan kişi.

Sıfır emisyon: Net sera gazı salımının sıfırlanması.

Güvenli liman: Sığınılan güvenli yer.

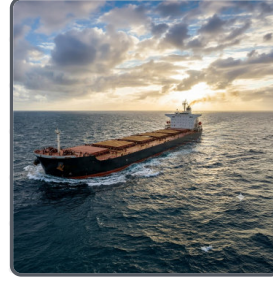
7.2.2 İNSANİ YARDIM VE YARDIMSEVERLİK

Görsel 2.24 · Yardım malzemesi yükleme

İyilik Gemisi

Görsel 2.25 · Tahlil taşıyan yük gemisi

Görsel 2.26 · Yardımlaşma

İNSANİ YARDIM

Afet, savaş, yoksulluk gibi durumlarda insanların **temel ihtiyaçlarını** karşılamak için yapılan destekler: gıda, sağlık, barınma, eğitim → dayanışma, birlik ve beraberlik. Türkiye, tarihinden ve geleneklerinden aldığı insani değerlerle yardımı **sorumluluk** görür: **Gazze, Suriye, Yemen, Arakan, Afrika**'da en erken yardım ulaştıran ülkelerden; **TİKA, AFAD, Türk Kızılay** aracılığıyla gıda, ilaç, çadır, temiz su, kıyafet, sağlık hizmeti → dünya genelinde barış, istikrar ve refaha katkı; en fazla yardım yapan ülkeler arasında.

KAYNAK

TÜRKİYE'NİN ROLÜ

Küresel gıda krizi · Kaynak A

Rusya-Ukrayna Savaşı Karadeniz ülkelerini ve Avrupa'yı etkiledi. Türkiye **tarafsızlığını** koruyup barış görüşmelerine ev sahipliği yaptı; BM Genel Sekreteri'nin katılımıyla Karadeniz'de **tahıl trafiğini** düzenleyen ilk anlaşma **İstanbul**'da imzalandı; koordinasyon merkezi kuruldu → iki savaşan ülkenin savunma bakanlarını aynı masada buluşturan **diplomasi başarısı**.

Gazze'ye yardım

Türk Kızılay'ın "**21. İyilik Gemisi**" Mısır El Arış Limanı'na ulaştı: ~3.300 ton yardım, 175 bin gıda kolisi; gıda, hijyen, giyim, barınma, su. Türkiye'nin Gazze'ye toplam yardımı **110 bin ton** (tırlar hariç) → Gazze'ye yardımda **ilk sırada**; kamu-özel sektör-STK dayanışma ağı.

YARDIMSEVERLİK, DAYANIŞMA, FEDAKÂRLIK

Hastalık, savaş, göç, afet gibi zorluklarda toplumu ayakta tutan değerler: **yardımseverlik, dayanışma, fedakârlık**; bu değerlere sahip toplumlar daha güçlü, huzurlu ve güvenli. Yardım etme isteğini güçlendiren temel duygu **empati** → duyarlı ve çözüm odaklı bireyler. Bu değerleri yaşatmak **ortak sorumluluk**.

SEVCAN'IN YARDIM PLANI

Ad: "Bir Kalem Bir Umut" · **Amaç:** ihtiyaç sahibi öğrencilere kırtasiye ve kitap desteği · **Yer:** okul ve mahalle · **Süre:** 2 hafta · **Süreç:** afiş, bağış kutusu, STK ile iş birliği, paketleme, teslim · **Sorumlu:** Sevcan ve sınıf temsilcisi.

SINIFLAMA TABLOSU · TÜRKİYE'NİN UYGULAMALARI

İnsani yardım: İyilik Gemileri, Somali hastanesi, TİKA-AFAD-Kızılay yardımları · **Göç:** Ahıska Türklerine konut ve iskân, bütüncül göç yönetimi · **Mülteciler:** Suriyelilere eğitim-sağlık-barınma, geçici koruma · **Küresel iklim krizi:** 2053 sıfır emisyon, Yeşil Dönüşüm, COP31 başkanlığı, Yeşil Vatan projesi

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "İnsani yardım nedir? Türkiye hangi kurumlarla yardım ulaştırır?" → TİKA, AFAD, Kızılay. "Tahıl anlaşması Türkiye'nin hangi rolünü gösterir?" → ara buluculuk. "İyilik Gemileri hangi yardımları taşır?" · Uygulama-alan sınıflama tablosu.

KAVRAMLAR

İnsani yardım: Zor durumdakilere temel ihtiyaç desteği.

Türk Kızılay: Türkiye'nin insani yardım kuruluşu.

TEST MİNİ TEST

5 soru · yeni nesil · önerilen süre 8 dakika

Doğru: ___ / 5

1 Türk Devletleri Teşkilatı toplantılarında oy birliğiyle kabul edilen 34 harfli alfabe çalışmasının temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türk dünyasında dil ve kültür birliğini güçlendirmek
B) Ticaret hacmini azaltmak
C) Yeni bir devlet kurmak
D) Sınırları değiştirmek

2 Rusya-Ukrayna Savaşı sırasında Türkiye'nin ev sahipliğinde İstanbul'da Karadeniz tahıl anlaşmasının imzalanması Türkiye'nin hangi rolünü gösterir?

- A) Askerî müdahale
B) Ara buluculuk
C) Ekonomik yaptırım
D) Göç yönetimi

3 Savaş, çatışma veya baskı nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanlara verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Turist
B) Mülteci
C) Girişimci
D) Diplomat

4 Türkiye "Yeşil Dönüşüm Vizyonu" ve "2053 Sıfır Emisyon Hedefi" doğrultusunda çalışmalar yürütmektedir.

Bu çalışmalar aşağıdaki küresel sorunlardan hangisinin çözümüne yöneliktir?

- A) Göç
B) Küresel iklim krizi
C) Salgın hastalıklar
D) Bilgi kirliliği

5 Türk Kızılay'ın İyilik Gemileri ile Gazze'ye gıda, hijyen, giyim, barınma ve su malzemesi ulaştırması aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A) İnsani yardım
B) Kültürel iş birliği
C) Ticari anlaşma
D) Göç politikası

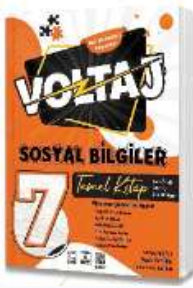
SORU	CEVAP	KISA ÇÖZÜM
1. Soru	A	Ortak alfabe Türk dünyasında dil ve kültür birliğini amaçlar.
2. Soru	B	Tarafları buluşturmak ara buluculuktur.
3. Soru	B	Zorunlu olarak ülkesini terk edenler mültecidir.
4. Soru	B	Sıfır emisyon hedefi iklim kriziyle mücadeledir.
5. Soru	A	Temel ihtiyaç malzemesi göndermek insani yardımdır.

DAHA FAZLASI İÇİN OKUT!

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Kitap Tavsiyeleri

Yazılıdan 100 almaya hazır mısın? Bu sorularla kendini test ettin, şimdi sıra denemelerde ve bursluluk sınavlarında fark yaratmakta! **Voltaj Serisi** kitaplarıyla pratik yap, sınav maratonunda hep bir adım önde ol.

Sosyal Bilgiler Temel Kitap

- ✓ Konu özeti ve etkinlik.
- ✓ Video çözümlü.
- ✓ Akıllı tahta desteği.
- ✓ Müfredata %100 uyumlu.

36 Haftalık Fasikül

- ✓ Haftalık konu takibi.
- ✓ Yeni nesil sorular.
- ✓ Kazanım kavrama testleri.
- ✓ Pratik çek-kopar yapı.

Yeni Nesil Soru Bankası

- ✓ Beceri temelli sorular.
- ✓ Mantık muhakeme odaklı.
- ✓ Bölüm sonu denemeleri.
- ✓ Tamamı video çözümlü.

SOSYAL BİLGİLER DÜNYASI®

Bu metin ve doküman Muammer ASLAN tarafından "Sosyal Bilgiler Dünyası" için hazırlanmıştır.

www.sosyalbilgilerdunyasi.com